

VERİ TÜRLERİ VE DEĞİŞKENLER

✓ Bir ifade (statement), bir eylemi gerçekleştiren komuttur. İfadeler yöntemlerin (method) içinde bulunurlar. Bir yöntem, bir sınıf (class) içindeki adlandırılmış ve sıralanmış ifadeler olarak düşünülebilir. Main yöntem için bir örnektir (Main yöntemi özeldir programın başlangıç noktasını belirler).

Program.cs dosyası, *Main* adlı bir yöntemi çağıran *Program* adındaki sınıfı tanımlar. Bütün yöntemler bir sınıfın içinde tanımlanmalıdır.

System.Console.ReadKey();

System Ad Alanı (namespace)
Console Sınıf (class)

ReadKey Yöntem (method)

Console sınıfı System ad alanında yer alır. Bunun anlamı Console'un tam adının System.Console olduğudur. Using yönergesi kullanılırsa tam ad yerine kısa ad yazılabilir.

using System;

using yönergeleri bir kaynak dosyanın en üstüne veya bir ad alanında ilk ifade olarak yazılabilir. Sadece using yönergesini içeren kaynak dosyada veya ad alanında sınıf adları kısa yazılabilir.

Console.ReadKey();

✓ C#'daki ifadeler iyi tanımlanmış bir kurallar kümesine uymalıdırlar. Bu kurallar topluca *sözdizimi* (syntax) olarak bilinir.

İfadelerin topluca adı dil yapısıdır.

C# sözdizimi kurallarından biri her ifadenin bir; ile bitmesi gereğidir.

- ✓ **Tanımlayıcılar (identifiers)**, öğeleri programlarınızda tanımlamak için kullandığınız adlardır. Tanımlayıcılar seçilirken aşağıdaki sözdizimi kurallarına uyulmalı:
 - 1) Yalnızca harf (büyük veya küçük) ve rakam kullanılmalı
 - 2) Harfle başlamalı (alt çizgi harf kabul edilir)

sonuc, _skor, fortyTwo, plan9 geçerli sonuc%, fortyTwo\$, 9plan geçersiz

C# büyük küçük harf duyarlı bir dildir. fortyTwo ve FortyTwo farklı tanımlayıcılar.

C# dili, 76 adet tanımlayıcıyı kendi kullanımı için ayırmıştır. Bu tanımlayıcılara anahtar sözcükler denir ve her birinin özel bir anlamı vardır. class, namespace, using gibi... (program yazılırken anahtar sözcükler varsayılan ayar olarak mavi görüntülenir)

✓ **Değişken (variable)**, bir değeri tutan depolama alanıdır. Her programda her değişkene benzersiz ve tek bir ad verilmelidir. Değişkenin adı taşıdığı değere başvurmak için kullanılır.

Değişken adlandırması için öneriler (Microsoft.NET Framework):

- 1) Alt çizgi kullanmayın.
- 2) Yalnızca büyük küçük harf ayrımına bağlı tanımlayıcı seçmeyin. Aynı anda kullanmak için myVariable ve MyVariable adlı iki değişken adı seçilmemeli.
- 3) Ad küçük harfle başlasın
- 4) Birden çok sözcükten oluşan tanımlayıcılarda ikinci ve daha sonraki sözcükleri büyük harfle başlatın. (Bu camelCase gösterim biçimi olarak bilinir)

Not: Microsoft Visual Basic.NET gibi diğer dillerle birlikte çalışacak programlar yazılacaksa ilk iki öneri zorunluluktur.

score, fortyTwo geçerli ve önerilen biçimde

score, FortyTwo geçerli

✓ **Değişkenlerin bildirilmesi (Türünün belirlenmesi):** C# çok farklı türde değeri işleyebilir (tamsayılar, kayan noktalı sayılar, karakter dizeleri gibi). Bir değişken bildirildiğinde içinde ne tür bir veri tutacağı da belirtilmelidir.

Bir değişkenin **adı** ve **türü** bir tanımlama ifadesi içinde bildirilir. Böylece değişken tanımlanmış olur.

Örnek: age adında ve int değerler taşıyan bir değişkenin bildirilmesi int age;

Değişken bildirildikten sonra ona bir değer atanabilir:

age=42;

System.Console.WriteLine(age); (konsola 42 yazar)

Not: Fare işaretçisi bir değişkenin üzerinde tutulursa, değişkenin türünü gösteren ekran ipucu belirir.

Bir değişkeni bildirdikten sonra, kullanmadan önce ona bir değer atanması zorunludur. Aksi takdirde program derlenmez. Bu gerekliliğin adı Definite Assignment Rule (Kesin Atama Kuralı)'dır.

✓ **Temel Veri Türleri:** C#'ın temel veri türleri olarak adlandırılan birkaç tane yerleşik veri türü vardır.

Veri Türü	Açıklama	Aralık	Örnek
short	Tamsayı	-2 ¹⁵ ile 2 ¹⁵ -1	short a;
311011	Tarrisayi	2 110 2 1	a=7;
int	Tamsayı	-2 ³¹ ile 2 ³¹ -1	int count;
	Tarrisayi	2 110 2 1	count=42;
long	Tamsayı	-2 ⁶³ ile 2 ⁶³ -1	long wait;
long	Tarrisayi	2 110 2 1	wait=42 L ;
float	Noktalı Sayı	1.5x10 ⁻⁴⁵ ile 3.4x10 ³⁸	float away;
Tioat	Noktali Sayi	1.5/10 116 5.4/10	away=0.42 F ;
double	Noktalı Sayı	5.0x10 ⁻³²⁴ ile 1.7x10 ³⁰⁸	double trouble;
double	Noktali Sayi	3.0x10 He 1.7x10	trouble=0.42;
			decimal coin;
decimal	Noktalı Sayı	1.0x10 ⁻²⁸ ile 7.9x10 ²⁸	coin=0.42 M ;
			coin=4; coin=4M
char	Tek Karakter	0 ile 2 ¹⁶ -1	char grill;
Clidi TEK Karakte		Olle 2 -1	grill='4';
string	Karakter		string vest;
Sumg	Sıraları	-	vest="42";
bool	Daalaaa	dočni vo do vontis	bool teeth;
וטטו	Boolean	doğru ya da yanlış	teeth=false;

2¹⁵=32768, 2¹⁶=65536, 2³¹=2147483648, 2⁶³=9223372036854775808

Örnekler:

int age;

age=25;

int age=25;

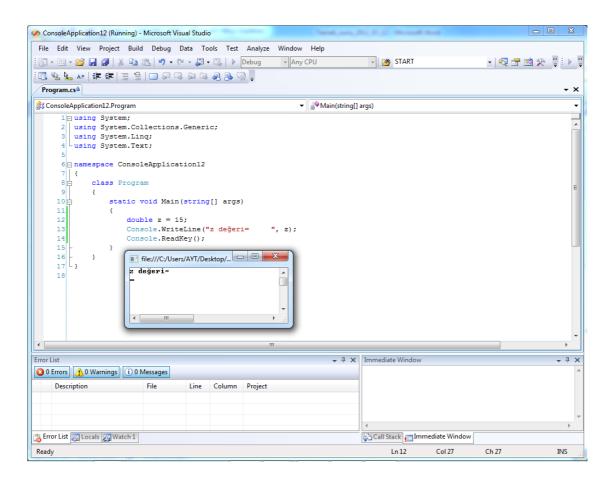
int xSize=4, ySize=5;

int xSize, ySize=5;

✓ Ekrana Yazı Yazma

Console.WriteLine("Ad: {0} Soyad: {1} No: {2}", adı, soyadı, ogrNo);

Console.Write("Doğum Yeri: {0} Doğum Tarihi: {1}", dYeri, dTarihi);

✓ Program içinde açıklamalar veya notlar yazılması

// Tek satırda bitirilecek açıklamalar için

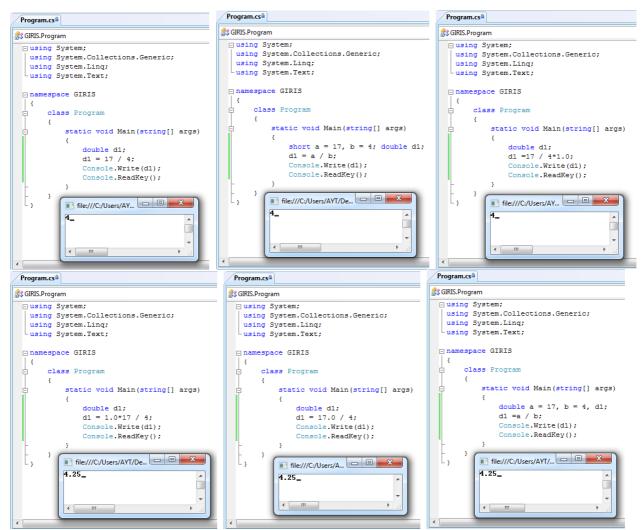
/* Tek satırda bitirilecek veya alt satırlara devam edecek açıklamalar için */

✓ Aritmetik İşlemler

İşlemci (Operator)	Açıklama	Örnek		
+	Toplama	d1=27+3; // =30		
-	Çıkarma	d1=27-2; /* =25 */		
*	Çarpma	d1=27+3*2; /* =33 (60 değil) işlemlerin öncelik sırası vardır.*/ d1=(27+3)*2; /* =60 (parantezler öncelik sırasını değiştirir) */		
/	Bölme	double d1; d1=17/4; /* =4 hatalı!, iki tamsayı bölünürse kalan ihmal edilir. Sonucun türünü eşitliğin sağ tarafındaki işlem sonucunun türü belirler ve d1 değişkeninin double olarak bildirilmiş olması bu durumu değiştirmez.*/ double d2; d2=1.0*17/4; /* =4.25 doğru sonuç */ decimal d3; d3=17/4; // =4 hatalı! decimal d4; d4=1.0M*17/4; /* =4.25 doğru sonuç */		
%	Modülüs (bölme işleminde kalan)	d1=17%4; // =1 (d1 eşittir 17 mod 4)		
-	Negatif (Unary minus)	int i=5, j; j=-i; // j=-5 olur		
+	Pozitif (Unary plus)	int i=-5, j;		

Not: İşlemciler **string** ve **bool** dışındaki veri türleriyle kullanılabilir. **string** için bir istisna vardır ve + işlemcisi karakter dizelerini birleştirmek için kullanılabilmektedir:

Console.WriteLine("43"+"1"); // ekrana 431 yazar (44 değil!)

✓ Değişkenleri Artırmak ve Azaltmak

Syntax	Açıklama	Örnek
		int i=5, j, k;
++i	önek artırma (pre-increment)	j=++i; // j=6
		k=i; // k=6
	sonek artırma (post-increment)	int i=5, j, k;
j++	i=i+1 ile aynı	j=i++; // j=5
	1-I+1 IIE ayılı	k=i; // k=6
		int i=5, j, k;
i	önek eksiltme (pre-decrement)	j=i; // j=4
		k=i; // k=4
i	sonek eksiltme (post-decrement) i=i-1 ile aynı	int i=5, j, k;
		j=i; // j=5
	I-I-I IIE ayılı	k=i; // k=4

Örnek:

int x=42;

Console.WriteLine(x++); // ekrana 42 yazar ve x'in değeri 43 olur x=42;

Console.WriteLine(++x); // x'in değeri 43 olur ve ekrana 43 yazar

Örnek:

int d1, d2=5, d3=6, d4, d5;

d1=d2++*--d3; // d1=5*5=25 olur.

d4=d2; // d4=6 olur. d5=d3; // d5=5 olur.

Diğer kısaltmalar ve işlemlerin öncelik sıraları ileride verilecek!

✓ Atama İşlemcileri

İşlemci	Örnek ifade	Eşdeğeri
=	х=у	х=у
+=	х+=у	х=х+у
-=	x-=y	x=x-y
=	x=y	x=x*y
/=	x/=y	x=x/y
%=	x%=y	x=x%y

✓ Veri Türü Dönüşümleri

System.Convert

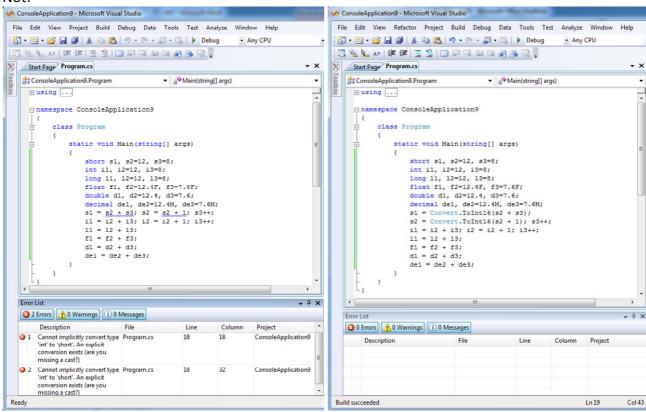
(Convert sınıfı System ad alanında yer alır.)

Komut	Sonuç	
Convert.ToInt16(val)	<i>val</i> short 'a dönüşür	
Convert.ToInt32(val)	val int 'e dönüşür	
Convert.ToInt64(val)	val long'a dönüşür	
Convert.ToSingle(val)	val float'a dönüşür	
Convert.ToDouble(val)	val double'a dönüşür	
Convert.ToDecimal(val)	val decimal'a dönüşür	
Convert.ToChar(val)	val char'a dönüşür	
Convert.ToString(val)	val string' e dönüşür	
Convert.ToBoolean(val)	val bool 'a dönüşür	

Not: **Console.ReadLine()** komutu ile klavyeden girilen veriler sadece **string** türünden değişkenler üzerine yazılabilir. **string**'den farklı türdeki bir değişken üzerine bu komut aracılığı ile değer atanabilmesi için yukarıdaki dönüşüm komutlarından uygun olanı kullanılmalıdır.

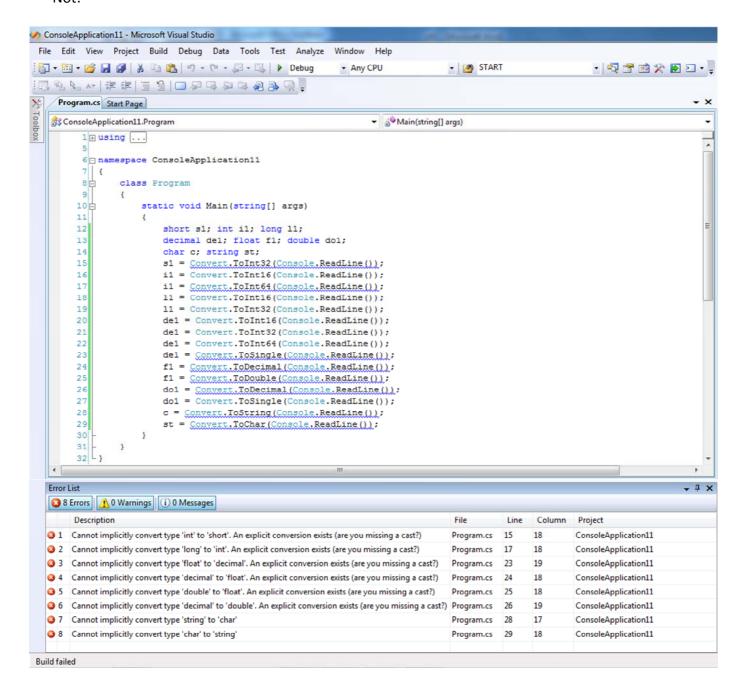
```
int a;
a=Convert.ToInt32(Console.ReadLine());
int a;
a=Convert.ToInt32("42");  // a'ya tamsayı olarak 42 atanır.
```

Not:

Short türündeki iki değişken arasındaki aritmetik işlemin sonucu short türünden bir değişken üzerine atanmak istenirse program derlenmez. Convert.ToInt16() kullanıldığında program derlenir ve aritmetik işlemin sonucu short veri türünün sınırlarını aşmadığı sürece program çalışır. Short türü değişkenler önek veya sonek ile kullanılırsa ve diğer veri türleri için bu kısıtlama yoktur.

Not:

✓ Matematik Fonksiyonları

System.Math (Math sınıfı System ad alanında yer alır.)

Fonksiyon	Açıklama	
Math.E	e sayısını verir (double olarak) e≈2.71	
Math.PI	π sayısını verir (double olarak) π≈3.14	
Math.Sin(double a)	Sinüs (a radyan)	
Math.Cos(double a)	Kosinüs (a radyan)	
Math.Tan(double a)	Tanjant (a radyan)	
Math.Sinh(double a)	Sinüs Hiperbolik (a radyan)	
Math.Asin(double a)	Sinüsün Tersi (-1≤a≤1)	
Math.Sqrt(double a)	Karekök	
Math.Abs(a)	Mutlak değer	
Math.Exp(double x)	e ^x	
Math.Pow(double x, double y)	Üslü işlemler (x ^y)	
Math.Log(double a)	Doğal logaritma (lna)	
Math.Log10(double a)	Logaritma (log ₁₀ a)	
Math.Log(double a, double b)	a'nın b tabanında logaritması (log₀a)	
Math.Min(double a, double b)	a ve b'den küçük olanı verir	
Math.Max(double a, double b)	a ve b'den büyük olanı verir	
Math.Ceiling(double a)	a bir üst sayıya yuvarlanır (6.2, 7'ye)	
Math.Floor(double a)	a bir alt sayıya yuvarlanır (6.2, 6'ye)	
Math.Round(double a)	a yakın olan tamsayıya yuvarlanır (6.2, 6'ye – 6.5, 6'ya – 6.6, 7'ye)	
Math.Round(double a, int b)	a, virgülden sonra b kadar basamağı olacak şekilde yuvarlanır	
wath.Nound(double a, lift b)	(a=6.54321 ve b=2 ise sonuç 6.54)	

Notlar:

- 1. Math.Abs() hariç hepsi double türünde sonuç üretir. Math.Abs()'nin sonucu argümanının türündedir.
- 2. Derece Radyan dönüşümü: 30°=(30*π/180) rad≈0.52 rad Radyan Derece dönüşümü: 1.05 rad=(1.05*180/ π) derece≈60°

√ İlişkisel ve Mantıksal İşlemciler (Boolean İşlemcileri)

İlişkisel İşlemciler

İşlemci	Anlamı	
	Eşittir	
	,	
!=	Eşit değildir	
<	Küçüktür	
<=	Küçüktür veya eşittir	
>	Büyüktür	
>=	Büyüktür veya eşittir	

Mantıksal İşlemciler

İşlemci	Yapılan İşlem	
&&	AND (VE)	
	OR (VEYA)	
!	NOT (DEĞİL)	

İlişkisel işlemciler iki değeri karşılaştırarak *doğru (true)* veya *yanlış (false)* şeklinde bir sonuç üretirler. İlişkisel ve mantıksal işlemciler *doğru* sonuç için daima 1 *yanlış* sonuç için ise 0 değerini verirler.

Mantıksal işlemciler *doğru* ve/veya *yanlış* sonuçları birleştirip tek bir sonuç verirler. 0 ve 1 değerleri ile işlem yaparlar.

Mantıksal İşlemci Tablosu

Х	У	x&&y	x y	!x
0	0	0	0	1
0	1	0	1	1
1	1	1	1	0
1	0	0	1	0

√ İşlemcilerin Öncelik Sırası

Öncelik	İşlemciler
En Yüksek	++ (önek), (önek), (), + (pozitif), - (negatif), !
	*,/,%
	+ (toplama), - (çıkarma)
	<, >, <=, >=
	==, !=
	&&
	=, *=, /=, %=, +=, -=
En Düşük	++ (sonek), (sonek)

```
Program.csa

GIRIS.Program

using System;
using System.Collections.Generic;
using System.Inq;
using System.Text;

namespace GIRIS

{
    class Program
    {
        static void Main(string[] args)
        {
            double d1;
            d1 =17 / 4*1.0;
            Console.Write(d1);
            Console.ReadKey();
        }
    }
}

If filed///C/Users/AY...
```

```
Program.cs

### GIRIS.Program

| using System;
| using System.Collections.Generic;
| using System.Linq;
| using System.Text;
| namespace GIRIS
| {
| class Program |
| double d1;
| d1 = 1.0*17 / 4;
| Console.Write(d1);
| Console.Write(d1);
| Console.ReadKey();
| }
| }
| ### If Idea///Cy/Users/AYT/De...
```

√ Karar İfadeleri (Koşula Bağlı Çalışma)

```
"if" - "else"
"if" - "else if" - "else"
```

 if (<i>şart</i>) {Komutlar;} 	if (sart) {Komutlar1;} else {Komutlar2;}	if (sart1) {Komutlar1;} else if (sart2) {Komutlar2;} else if (sart3) {Komutlar3;} else {Komutlar4;}
<i>şart</i> doğruysa Komutlar işlenir. <i>şart</i> yanlışsa Komutlar işlenmez.	şart doğruysa sadece Komutlar1 işlenir. şart yanlışsa sadece Komutlar 2 işlenir.	şart1 doğruysa sadece Komutlar1 işlenir. şart1 yanlışsa şart2 kontrol edilir eğer doğruysa sadece Komutlar2 işlenir. şart1 ve şart2 yanlışsa şart3
	Not: Aşağıdaki kod yukarıdaki kodla aynı değil! if (şart) {Komutlar1;} Komutlar2;	kontrol edilir eğer doğruysa sadece Komutlar3 işlenir. <i>şart1, şart2</i> ve <i>şart3</i> yanlışsa sadece Komutlar4 işlenir.

Eğer şarttan sonra tek komut yazılacaksa, komutun kod bloğu {...} içinde olması zorunlu değildir.

✓ Karar İfadeleri (Koşula Bağlı Çalışma)

"switch" kalıbı

```
switch (değişken)
                                           switch (değişken)
   case sabit1:
                                               case sabit1:
        Komutlar1;
                                                   Komutlar1;
        break;
                                                   break;
   case sabit2:
                                               case sabit2:
                                      ≠
        Komutlar2;
                                                   Komutlar2;
        break;
                                                   break;
   default:
        Komutlar3;
                                           Komutlar3;
        break;
}
```

değişken == sabit1 ise sadece Komutlar1 işlenir ve break deyimi görülünce switch kalıbının dışına çıkılır.

değişken == sabit2 ise sadece Komutlar2 işlenir ve break deyimi görülünce switch kalıbının dışına çıkılır.

Değişken ile aynı değeri taşıyan sabit yoksa Komutlar3 işlenir ve break deyimi görülünce switch kalıbının dışına çıkılır. (default bölümünün tanımlanması isteğe bağlıdır, bu bölüm tanımlanmasa da switch kalıbı çalışır. Sağ taraftaki örnekte olduğu gibi default bölümü yoksa önce switch kalıbından çıkılır sonra Komutlar3 işlenir, switch kalıbı içinde herhangi bir işlem yapılmamış olur.)

case önündeki sabitler (sabit1, sabit2, ...) birbirinden farklı olmalı. switch kalıpları birbiri içinde kullanılabilir.

✓ Karar İfadeleri (Koşula Bağlı Çalışma)

"if-else if-else" ve "switch" kalıbı

```
if (day==0)
                                                switch (day)
   dayName="Pazar";
                                                   case 0:
                                                        dayName="Pazar";
else if (day==1)
                                                        break;
   dayName="Pazartesi";
                                                   case 1:
else if (day==2)
                                                        dayName="Pazartesi";
   dayName="Salı";
                                                        break;
else if (day==3)
                                                   case 2:
   dayName="Çarşamba";
                                                        dayName="Salı";
                                                        break;
...
                                                   case 3:
                                                        dayName="Çarşamba";
...
else
                                                        break;
   dayName="Bilinmiyor";
                                                   default:
                                                        dayName="Bilinmiyor";
                                                        break;
                                                }
if deyiminde şart ifadesinde tüm
                                                switch kalıbında sadece eşitlik (==) için
ilişkisel ve mantıksal işlemciler
                                                kontrol yapılır.
kullanılabilir.
```

√ Döngüler

... while (*şart*) {Komutlar;}

••

şart yanlış sonuç verene kadar Komutlar işlenir. şart doğru olduğu sürece döngü çalışmasına devam eder. şart döngünün başında kontrol edildiğinden şart yanlışsa döngü bir defa bile çalışmaz. do {Komutlar;} while (*şart*);

Program döngüye geldiğinde şarta bağlı olmaksızın döngüye giriş yapılır. Komutlar işlendikten sonra şart kontrol edilir. şart yanlış sonuç verene kadar döngü çalışır. şart kontrolü döngü sonunda yapıldığından döngü en az bir defa çalışır.

for (ilk_değer_atama; şart; artırma) {Komutlar;}

•••

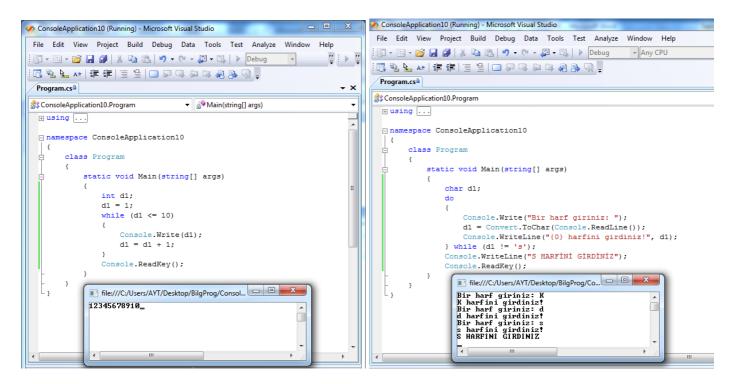
ilk_değer_atama: döngüyü kontrol eden değişkene bir ilk değer verilir. Bu bölüm bir defaya mahsus olmak üzere sadece döngünün başında çalıştırılır.

şart: döngünün devam edip etmeyeceğini belirler. *şart* yanlış sonuç verene kadar döngü devam eder. *şart* döngünün her tekrarında döngünün başlangıcında kontrol edilir.

artırma: bu bölümde döngü kontrol değişkeni döngünün her tekrarında belirli bir oranda artırılır veya azaltılır. Artırma bölümü Komutlar'dan sonra şart bölümünden önce çalıştırılır.

Döngü başlangıcında şart doğru sonuç vermezse döngü hiç çalıştırılmaz.

Eğer Komutlar kısmı tek komuttan oluşuyorsa kod bloğu {...} içinde olması zorunlu değildir.


```
ConsoleApplication10 (Running) - Microsoft Visual Studio
 File Edit View Project Build Debug Data Tools Test Analyze Window Help
Program.cs
                                                            - X
SConsoleApplication10.Program
                              ▼ Main(string[] args)
  using System;
   using System.Collections.Generic;
   using System.Ling;
  using System.Text;
  □ namespace ConsoleApplication10
  1
       class Program
          static void Main(string[] args)
              int d1:
              for (d1 = 1; d1 <= 10; d1 = d1 + 1)
                 Console.Write(d1);
              Console.ReadKey();
          1
                  ifile:///C:/Users/AYT/Desktop/BilgProg...
                 12345678910
```

